

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.)

ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਭੁੱਲ, ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਵਧੀਕੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਾ "ਪ੍ਰਗਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ" ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਆਊਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ.ਐਸ.ਕੇ.

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੇ ਅੱਗੇ

ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ, - ਪੇਟੀਟੀਓਮਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ - ਜਵਾਬਦੇਹ

1966 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 844।

4 ਅਕਤੂਬਰ 1966 ਈ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-S. 207-ਏ-ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ-ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮ-ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ-ਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ-ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XVIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ 173 ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ

(1967) 2

ਕੇਸ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6.) ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਸਤਰਾਸਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। 173 ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਅਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ "ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।" ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ ਉਹ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੇਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ XVIII ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਚੰਦ ਗੋਇਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ। ਕਰਨਾਲ, ਮਿਤੀ 1 ਸਤੰਬਰ, 1966, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਦੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸੀ.ਐਲ. ਲਖਨਪਾਲ ਅਤੇ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਵਿਮਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ

ਹਰਪਰਸਾਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਲਈ ਏ.ਐੱਸ. ਆਨੰਦ, ਆਰ.ਐੱਲ. ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਐੱਸ.ਸੀ. ਗੋਮ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਨਿਰਣਾ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ-ਇਹ ਸੇਧ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ, ਮਿਤੀ 28 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ: 2 ਅਤੇ 3) ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀ. ਧਾਰਾ 148, 188, 438 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 302, 395 ਧਾਰਾ 149 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵ ਚਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸਦਰ, ਪਾਣੀਪਤ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ, 15 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੰਦਾ ਸਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ। ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਗੋਇਲ ਨੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ 15 ਮਾਰਚ 1968 ਨੂੰ ਪਾਣੀਮਤ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ।

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਭਗ 700 ਜਾਂ 800 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਮਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਬਲਕਿ ਉਕਤ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਥਾਨਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 148 ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 188, 436, 302, 395 ਦੀ ਧਾਰਾ 149 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, 18 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ 22 ਮਾਰਚ 1966 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 10 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 19 ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਾਣੀਪਤ, ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ 14 ਜੂਨ, 1966 ਨੂੰ ਇਹ ਤੱਥ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ, ਕਰਨਾਲ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਕਰਨਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼, ਮਿਤੀ 17 ਜੂਨ, 1966, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 23 ਜੂਨ, 1966 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਫਾਈਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ 2 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। 23 ਜੂਨ, 1966 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਪਦਮ ਸੈਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ੀ, ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਇਸਤਰਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਅਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

2 ਜੁਲਾਈ 1966 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਰਾਖਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਦਮ ਸੈਨ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ 13 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੇੜੀਂਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 13 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। 16 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤ ਰੱਖੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਅਤੇ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਜੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 161. ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਫਿਰ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ 26, 27 ਅਤੇ 28 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਈ ਇਸ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਸਨ, ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਹਰਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ (ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬਦੇਹ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 2 ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

"ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰ.ਬੀ. ਹਰਪ੍ਰਸਾਦ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਪੁਨਿਆਬ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਗ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਰਗੀਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਮੁੜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ |

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ

ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵਚਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਟੱਕਰ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਸੀ ਗੋਇਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 207-ਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਕਿਰਿਆ- ਮਿਆਦ ਕੋਡ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਾ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਦਾਲਤੀ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਥੀਸਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਨੇ ਹੁਣ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 207-ਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XVIII ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਪੜਾਅ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਓ:

"207-ਏ. (1) ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਬਾਅਦ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(2) ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

(3) ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ

(4) ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਵਾਹ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼- ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਉਸਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੈਪਟਰ XVIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ - ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੋਡ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

"ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਿਮਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਧਾਰਾ 20i-A ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇਸਤਰਾਸਾ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਊਰ ਕੋਡ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅੱਗੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ "ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਫ਼ੈਜ਼ਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਥੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ ਫ਼ੈਜ਼ਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਸਚਾਰਜ। ਸਾਬਕਾ ਬਾਂਡ ਤੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਫ਼ੈਜ਼ਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਆਰਡਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ XVIII ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ. ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਆਨੰਦ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਅਧੀਨ) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

ਵਿੱਚ ਸੀ। 1) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਕੇਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

111

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੇਲ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਨੇ ਠਾਕੁਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (1) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀ ਕੇਲ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 435 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਟੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਪ੍ਰੀਵੇਲਸ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦ ਕੁਝ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ 120 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਬੀ, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਹਯਾਤ ਫਤਿਹ ਦੀਨ (2) ਅਤੇ ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਕੇਸ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 173, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੇਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਐਸ.ਸੀ., 911, (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1948 ਲਾਰੀ 184 (F.B.), (3) A.I.R. 1952 ਪੈਪਸੂ 29,

112

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ "ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਇ 18 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਲ. ਆਨੰਦ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਹੋਰ 20 ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 19 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਾ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:

"ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਉਤਸਾਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 148, 149, 188, 436, 302, 120-ਬੀ ਅਤੇ 395 ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਿਆਂਇਕ ਬੰਦ ਵਿਚ ਹਨ। . ਕਰਨਾਲ।"

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਧਾਰਾ 173 (1) ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ. ਪੀ.ਸੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਦੁਆਰਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ.

ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਮੁੜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਦੇ -ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਣਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਖੁਦ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਕਿੰਨੇ ਸਹੀ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਕਸੂਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੇਸ਼ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

114

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਖਵਾਜਾ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ, ਕਿ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ। ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਧਿਆਇ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਚਨਬੱਧ. ਖਵਾਜਾ ਨਜ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (5) ਵਿੱਚ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਸੈਕਸ਼ਨ 190(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। "ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ

ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਭਾਗ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ।"

ਜਗਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਚਨ ਸਿੰਘ (6) ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ., (ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 25-ਏ ਅਧੀਨ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਹੈ।

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1945 ਪੀ.ਸੀ. 18. (5) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. (1964) 2 ਪੰ. 214 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਪੁੰਜ 351.

(6) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. 1957 ਪੰਜਾਬ 802.

115

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਕਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 251-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 173, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 173, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ੀ. ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਾਰਾ 207-ਏ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜੇ ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 207-ਏ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਦੇਸ਼

ਮੁਕਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੁਣਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੇਡ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿੱਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਮੇਤ ਦੋਸ਼ੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

116

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਸਬੂਤ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ. ਚੈਪਟਰ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਲਖਨਪਾਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ,

ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ। ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਆਰ.ਆਰ. ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (7) ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ

ਪਹਿਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ., ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਰੀਮਬਰੈਂਸਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਅਬਾਨੀ ਕੁਮਾਰ ਬੈਨਰਜੀ (8) ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਅੰਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ 'ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹਨ

“ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 190(1)(ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼

(7) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਐਸ.ਸੀ. 207.

(8) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 ਕੈਲ. 437.

117

ਸ਼ਿਵਚਰਨ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੀ ਧਾਰਾ 158(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ, ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।”

ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲਿਤ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (9), ਅਯੰਗਰ, ਜੇ., ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਕੋਗਨਿਜ਼ੈਂਸ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਜਾਂ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਮਤਲਬ ਹੈ-ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ। ਇਹ ਗੋਪਾਲ ਮਾਰਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਰਾਟ (10) ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰ.ਆਰ.ਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (7) ਦੇ ਪੰਨਾ 320 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਵਿੱਚ “ਜਾਣਨ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਖਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਯਾਤ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 416, “ਗਿਆਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਜਮਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਦਾਈ ਸ਼ਾਹ, (12) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1) ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਚ

(9) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 196 ਐਸ ਸੀ 765:

(10) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1943-ਪੈਟ। 245: (11) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. 37 ਕੈਲ 412.

(12) ਏ.ਐਲ.ਆਰ. 1964 ਐਸਸੀ 1541

118

(1967) 2

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ: "ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XVI ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਕਦੋਂ, ਕਿਵੇਂ, ਕਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ- ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਮਾਨਤ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਣਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੀ, ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ

ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ 26 ਜੁਲਾਈ, 1966 ਤੱਕ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ, ਉਸ ਦੇ ਜੁਰਮਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟਿਸ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ 'ਤੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। (6) ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ. ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 22 ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਿੰਗਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਰੈਫਰਡ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

119

ਸ਼ੀ ਚਰਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੇ.)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 20 ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸੀ। -ਏ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸੁਧੀਰ ਰੰਜਨ ਰੋਜ਼ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਕੇ. ਮਜ਼ਮਦਾਰ (13) ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਮਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਦੀ ਧਾਰਾ 173(1) ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ 22 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਸਮੇਤ ਦੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 188 ਅਧੀਨ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 207-ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਿੰਘ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੋਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

(13) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1944 ਪੈਟ. 210,

120

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 2

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- 436 ਈਡੀ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1966 ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਬੇਫੇਅਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਆਈ.ਜੇ.

ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 854.

4 ਅਕਤੂਬਰ 1966 ਈ.

ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ (1953 ਦਾ ਐਕਸ) - ਐੱਸ. 10-ਏ ਅਤੇ 18-

S. 10-A (b) ਵਿੱਚ "ਤਬਾਦਲਾ" ਜਾਂ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" - ਕੀ S. 18-S. 10-A (ਅ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਅਣਇੱਛਤ ਤਬਾਦਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (c)-"ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼" - ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ S. 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ S. 10-A ਅਤੇ S. 18 ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਏ ਹਨ - ਕਿਹੜੀ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਆਯੋਜਿਤ, ਕਿ

(1) ਪੰਜਾਬ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ 10 ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਤਬਾਦਲਾ" ਅਤੇ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ" ""

1953 ਦੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰੇ;

(2) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

(ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੁਵਾਦਕ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

